

# Indhold

1. **Indledning** · 9 | Tidligere forskning · 10 | Metode og kilder · 12
2. **Honningbiens natur** · 17 | Dronningen · 17 | Arbejderbierne · 18 | Dronerne · 19 | Biernes dans · 20 | Honningbiracer · 21
3. **Anvendelse af honning og voks i oldtid og vikingetid** · 23 | Oldtiden · 23 | Vikingetiden · 26 | Sammenfatning · 27
4. **Middelalder ca. 1050-1550** · 29 | De tidligste bistader · 29 | Honning som afgift · 30 | Love og regulering · 31 | Middelalderens biavlere · 34 | På sporet af honningens anvendelse · 35 | Voks anvendt til lys, segl og støbning · 36 | Sammenfatning · 39
5. **Perioden ca. 1550-1850** · 41 | Kubebiavl · 41 | Formering · 45 | Sagn, overtro og ordsprog · 46 | Biavlens landskaber 1550-1850 · 49 | Landgildens oplysninger · 50 | Jordebøgerne som kilde · 51 | Afgifter til private godser · 54 | Gram og Nybøl Godser · 59 | Vemmetofte Gods 1766 · 60 | Danske Lov 1683 · 61 | Begtrups beskrivelse af biavlens begyndelsen af 1800-tallet · 65 | *Jylland* · 65 | *Sjælland* · 67 | *Fyn og Øerne* · 68 | *Biavl på Begtrups tid* · 69 | *Amtsbeskrivelserne* · 70 | *De jyske amter* · 70 | *Øerne* · 73 | *Detailoplysninger fra Sorø Amt* · 74 | *Amtsbeskrivelsernes oplysninger* · 77 | Eksempler på hedeboenders biavl · 79 | Hvilke socialgrupper var biavlere i 1500- og 1600-tallet? · 81 | Biavl blandt husmændene · 83 | Biavl blandt præster, godsejere og borgerskabets fruer · 84 | Honning i mad og drikke ca. 1550-1650 · 88 | Honningtakst og honningmål · 90 | Honning omtalt i kokebøger · 91 | Anvendelse af voks · 93 | Sammenfatning · 95
6. **Perioden ca. 1850-2000** · 97 | Nye redskaber og metoder · 97 | *Den bevægelige tavlebygning* · 98 | *Rammen* · 99 | *Kunsttavlen* · 100 | *Honningslyngen* · 100 | *Bistadet* · 101 | *De forskellige stadetyper* · 102 | *Andre nye redskaber* · 103 | Landmandsforsamlingernes udstillinger · 105 | Andre udstillinger · 109 | Sygdomsbekæmpelse · 111 | Dronningeavl og nye racer · 112 | Biavlens udbredelse i 1800-tallet · 115 | *Bistadernes fordeling i landet* · 116 | Biavlens geografiske udvikling fra 1838 til 1940 · 117 | Biavl i anden halvdel af 1900-tallet · 121 | Biavlens socialgrupper · 122 | Foreninger · 123 | Tidsskrift for biavl · 126 |

Indtægtskilde for landsbylærer, håndværker og husmand · 126 | Danmarks Biavlerforenings medlemmer · 128 | Sagen om den brune bi på Læsø · 129 | Medlemstilbagegang og en ny trussel – varroa · 130 | Konsulentarbejde · 132 | Honningens anvendelse · 133 | Honningprodukter på udstilling · 134 | Kunsthonning · 135 | Honningcentraler · 136 | Voks · 138 | Propolis · 138 | Sammenfatning · 140

**7. Nutidens biavl** · 141 | Moderne stader og redskaber · 141 | Gammeldags kubebiavl på Fyn · 142 | Nutidens dronningeavl · 144 | Biavlernes fordeling i Danmark · 146 | Fritid og erhverv · 146 | Den miljøbevidste biavler i byen · 147 | Biavleren på landet · 148 | Danmarks Biavlerforening 2020 · 150 | Danske Biavlernes Landsforening · 151 | Statistikker og indberetninger · 154 | Nutidens honning- og voksproduktion · 155 | De øvrige biprodukter – propolis, gelée royale og pollen · 156 | Biernes bestøvningsarbejde i vore dage · 158 | Sammenfatning · 159

**8. Sammenfatning** · 161

**9. Biavlens materielle kulturarv** · 167 | Biavlssamlingerne på Det Grønne Museum · 168 | Andre museers biavlssamlinger · 170

**10. Noter** · 173

**11. Litteratur** · 181 | De vigtigste udgivelser om bier og biavl · 181 | *Utrykt kildemateriale* · 184 | *Rigsarkivet – Arkivalier online* · 184 | *Kildeudgaver* · 184 | Litteraturliste · 184

Emneregister · 189

Stedregister · 192

Navneregister · 196